

Avaleht>Kohtuasja algatamine>ELi ja liikmesriikide õigussüsteemid>Liikmesriikide üldkohtud

Liikmesriikide üldkohtud

Belgia

Sellel teabelehel antakse ülevaade Belgia üldkohtutest.

Üldkohtud – sissejuhatus

Kõrgeim kohus

Kassatsioonikohus (*Cour de cassation / Hof van Cassatie*) on Brüsselis asuv kõrgeim kohus, nn kohtute kohus.

Vandekohus

Kõigis kümnes provintsis ning pealinna Brüsseli piirkonnas on üks **vandekohus** (*cour d'assises / hof van assisen*). Vandekohus ei ole alaline kohus, vaid kutsutakse kokku iga kord, kui arutatakse uut süüasja.

Apellatsioonikohtud

Apellatsioonikohus (*cour d'appel / hof van beroep*): Belgias on viis apellatsioonikohtu:

Brüsselis (Vallooni Brabanti, Leuveni ja Brüsseli kohtupiirkonnad),

Liège'is (Liège'i, Eupeni, Namuri ja Luxembourgigi kohtupiirkonnad),

Monsis (Hainaut' kohtupiirkond),

Gentis (Lääne-Flandria ja Ida-Flandria kohtupiirkonnad),

Antwerpenis (Antwerpeni ja Limburgi kohtupiirkonnad).

Kõrgem töökohus (*cour du travail / arbeidshof*): Belgias on viis kõrgemat töökohtu. Need apellatsioonikohtud on spetsialiseerunud tööõigusele. Nende territoriaalne pädevus on sama mis apellatsioonikohtutel.

Esimese astme kohtud

Esimese astme kohus (*tribunal de première instance / rechtbank van eerste aanleg*): Belgias on 13 esimese astme kohtu (igas kohtupiirkonnas üks ja Brüsseli piirkonnas kaks – üks hollandikeelne ja üks prantsuskeelne).

Töökohus (*tribunal du travail / arbeidsrechtbank*): Belgias on üheksa töökohtu (üks igas apellatsioonikohtu tööpiirkonnas, v.a Brüsseli apellatsioonikohtu tööpiirkond, kus asuvad Leuveni ja Nivelles'i töökohtud ning kaks Brüsseli töökohtu – üks hollandikeelne ja teine prantsuskeelne; lisaks on üks töökohus Eupeni kohtupiirkonnas).

Kaubanduskohus (*tribunal de l'entreprise / ondernemingsrechtbank*): Belgias on üheksa kaubanduskohu (põhimõtteliselt üks igas apellatsioonikohtu tööpiirkonnas, v.a Brüsseli apellatsioonikohtu tööpiirkond, kus asuvad Leuveni ja Nivelles'i kaubanduskohud ning kaks Brüsseli kaubanduskohu – üks hollandikeelne ja teine prantsuskeelne; lisaks on üks kaubanduskohus Eupeni kohtupiirkonnas).

Madalama astme või kohalikud kohtud

Rahukohus (*justice de paix / vrederechter*): Belgias on 187 rahukohtu (üks igas kantonis).

Väärteoasjade kohus (*tribunal de police / politierechtbank*): Belgias on 15 väärteoasjade kohtu (üks igas kohtupiirkonnas, v.a. Brüssel, kus on neli väärteoasjade kohtu).

Kohtute pädevus

Rahukohus

Rahukohus menetleb nõudeid, mille suurus ei ületa 5000 eurot ning mis ei kuulu mõne teise kohtu ainupädevusse. Rahukohtuniku (*juge de paix / vrederechter*) pädevusse kuuluvad ka vaidlused, mis on seotud üüri, avaliku korra rikkumise, servituudi ja sundvõõrandamisega nõude suurusest olenemata, ning ajutiste meetmete määramine abikaasadevahelistes vaidlustes. Rahukohtuniku otsuse saab **edasi kaevata** esimese astme kohtusse, välja arvatud otsused, mis käsitlevad kuni 2000 euro suuruseid nõudeid.

Väärteoasjade kohus

Väärteoasjade kohus on **kriminaal- ja tsiviilkohus**, mis menetleb kergemaid õigusrikkumisi (*contraventions/overtredingen*) ja süütegusid, mida käsitletakse väärtegedena (*délits contraventionnalisés / wanbedrijven*), eriseaduste (nt maaseadustik (*Code rural / Veldwetboek*) või metsaseadustik (*Code forestier / Boswetboek*)) rikkumisi, liiklusõnnetuses kantud kahju hüvitamise nõudeid ja liikluseeskirjade rikkumisi. Väärteoasjade kohtu otsuse saab **edasi kaevata** esimese astme kohtusse, kui nõude suurus on kuni 1 240 eurot, välja arvatud kohtute seadustikus (*Code judiciaire / Gerechtelijk Wetboek*) loetletud kohtuasjad.

Esimese astme kohus

Esimese astme kohus on pädev lahendama kõiki kohtuasju, mis ei ole seadusega antud muude kohtute pädevusse. Seepärast nimetatakse seda **pädevuseks muudel juhtudel**.

Esimese astme kohtul on neli haru: **tsiviilkohus**, **kriminaalkohus**, **perekonnakohus** ja **noortekohus**. Lisaks sellele loodi 2007. aastal Antwerpeni, Brüsseli, Ida-Flandria, Liège'i ja Hainaut' esimese astme kohtute juurde **täitmiskohtud**.

Tsiviilkohus

Tsiviilkohus (*tribunal civil / burgerlijke rechtbank*) menetleb **isiku õiguslikku seisundit käsitlevaid asju**. Tsiviilkohtu pädevusse kuuluvad ka vaidlused, mille nõue ületab 1 860 eurot, samuti pärimis- ja autoriõigusega seotud vaidlused ning rahukohtuniku otsuste peale esitatud kaebused.

Kriminaalkohus

Kriminaalkohus (*tribunal correctionnel / correctionele rechtbank*) menetleb asju, mis puudutavad **teise astme kuritegusid** (*délits/wanbedrijf*) ja **kergendavate asjaoludega raskeid kuritegusid** (*crime correctionnalisés / gecorrectionaliseerde misdaden*), näiteks kelmus, pettus, tahtmatu tapmine, murdvargus või röövimine. Ühtlasi saab kriminaalkohtusse edasi kaevata väärteoasjade kohtu otsuseid.

Kriminaalkohtumenetluse saab algatada kahel viisil: prokuratuuri (*ministère public / openbaar ministerie*) või tsiviilhageja avalduse alusel või esimese astme kohtu eeluurimiskolleegiumi korraldusel, kes teeb eeluurimise (*instruction / gerechtelijk onderzoek*) tulemusel kindlaks, kas süüdistatava suhtes tuleks algatada menetlus kriminaalkohtus.

Eeluurimiskolleegium (*chambre du conseil / raadkamer*) tegeleb eeluurimisega. Eeluurimiskolleegium koosneb ühest esimese astme kohtu kohtunikust, kes uurib, kas asi tuleks saata kriminaalkohtusse või tuleks loobuda süüdistusest süüdistatava vastu (*non lieu / buitenvervolginstelling*). Eeluurimiskolleegium otsustab, kas jätta süüdistatav eelvangistusse kuni üheks kuuks või raskete kuritegude puhul, mida ei saa käsitada teise astme kuriteona, kuni kolmeks kuuks, või ta vabastada (vajaduse korral teatavatel tingimustel).

Eelvangistus (*détention préventive / voorlopige hechtenis*) on julgeolekumeede, mille puhul kuriteo või raske kuriteo toimepanemises kahtlustatav isik hoitakse eelvangistuses kuni kohtumenetluse alguseni. Seda meedet kasutatakse, et vältida võimalust, et kahtlustatav jätab kohtusse ilmumata, paneb vahepeal toime muid õigusrikkumisi, üritab hävitada tõendeid või võtab ühendust teiste isikutega (nt selleks, et mõjutada tunnistajaid või kaassüüdistatavaid). Kahtlustatav, kes mõistetakse lõpuks õigeks või kelle suhtes lõpetatakse kriminaalmenetlus, võib nõuda justiitsministrilt hüvitist alusetult vangistuses viibitud aja eest. Alusetu kinnipidamise eest hüvitise saamiseks (*indemnité en cas de détention inopérante / vergoeding wegens onwerkzame hechtenis*) peab olema täidetud kaks tingimust: kahtlustatav peab olema viibinud vangistuses üle kaheksa päeva ning vahi alla võtmine või kinnipidamine ei tohi olla tingitud tema enda käitumisest. Teise tingimuse täitmist hindab minister väga rangelt.

Eeluurimiskolleegiumi otsuse saab **edasi kaevata** apellatsioonikohtu kriminaalasjade kolleegiumisse (*chambre des mises en accusation / kamer van inbeschuldigingstelling*). Kriminaalasjade kolleegium tegeleb eeluurimisega apellatsioonikohtu tasandil.

Noortekohus

Noortekohtu (*tribunal de la jeunesse / jeugdrechtbank*) moodustavad alaealiste asjade kolleegiumid on pädevad arutama asju, mis käsitlevad ohtu sattunud alaealisi ja alaealisi, kes on toime pannud kriminaalkorras karistatava teo.

Ainult prokuratuur saab otsustada, kas asi tuleks anda noortekohtusse. Erinevalt tsiviilasjadest ei saa neis kohtutes menetlust algatada eraisikud. Alaealise suhtes saab noortekohtus menetluse algatada kahel juhul.

Esiteks, kui alaealine on toime pannud rikkumise, siis edastab politsei tema nime prokuratuurile. Prokuratuur otsustab, kas rikkumine on piisavalt raske, et anda see lahendamiseks noortekohtunikule.

Teiseks, kui alaealise kodune olukord on keeruline, on tal ilmselt juba olnud kokkupuuteid alaealiste komisjoniga (*service d'aide à la jeunesse*). Kui alaealise olukorrale lahendust ei leita, suunab alaealiste komisjon asja edasi vahenduskomisjonile (*commission de médiation*), kes tegeleb noorte eritoetusega.

Vajaduse korral palub vahenduskomisjon prokuratuuril suunata asi noortekohtusse, et saaks võtta asjakohaseid meetmeid.

Perekonnakohus

Kohtute seadustiku artiklite 572bis ja artikli 577 lõike 3 kohaselt kuuluvad **perekonnakohtu** (*tribunal de la famille / familierechtbank*) pädevusse kõik perekonnaga seotud vaidlused.

Vaidlusalusest summast olenemata kuuluvad perekonnakohtu pädevusse järgmised asjad (v.a. erandid):

isiku seisundit ja selle tagajärgi käsitlevad asjad: vaidlused, mis käsitlevad abielu ja sellest tulenevaid kohustusi, abielulahutust ja selle varalisi tagajärgi, vanemate ja lapse vaheliste suhete tuvastamise või vaidlustamise ning perekonnaseisuametnike teatavate otsuste vaidlustamise asjad jne;

seadusliku kooselu ja selle tagajärgi käsitlevad asjad: kooselupartnerite varaga seotud meetmed, seadusliku kooselu tühistamine jne;

kõik lapsed käsitlevad asjad: vanemliku vastutuse ja/või elukoha kindlaksmääramine, suhtlemisõiguse kindlaksmääramine jne;

kõik ülalpidamiskohustust käsitlevad asjad: endisele abikaasale või vanemale ülalpidamise määramine või selle muutmine, ülalpidamiskohustuse kindlaksmääramine või kohandamine jne;

teatavad peretoetusi käsitlevad asjad: peretoetuste saaja määramine või peretoetuste maksmise vaidlustamine;

kõik perekonna vara käsitlevad asjad: perekonna vara kinkimine, abieluvaraga seotud küsimuste lahendamine, pärandit käsitlevad vaidlused (nt pärandist loobumine) jne;

kõik asjad, mis käsitlevad ajutist elamiskeeldu koduvägivalla korral.

See kohus on ka pädev andma korraldusi ajutiste ja kiireloomuliste meetmete võtmiseks.

Perekonnakohtu pädevusse kuulub ka apellatsioonkaebuste arutamine, mis on esitatud rahukohtunike otsuste peale, mis käsitlevad isikute teovõimet.

Täitmiskohus

Täitmiskohus (*tribunal de l'application des peines / strafuitvoeringsrechtbank*) teeb otsuseid vabaduskaotusliku karistuse saanud isikute õigusliku staatuse kohta väljaspool vanglat. Kohus võib määrata järgmised tingimused: **osaline vangistus** (*détention limitée / beperkte detentie*), **elektroniline järelevalve**, **tingimisi vabastamine** (*libération conditionnelle / voorwaardelijke invrijheidstelling*) ja **ajutine vabastamine** (*mise en liberté provisoire / voorlopige invrijheidstelling*) isiku riigist väljasaatmiseks või tema päritoluriiki tagasipöördumiseks. Nii prokuratuur kui ka süüdimõistetud isik võivad täitmiskohtu otsuse edasi kaevata kassatsioonikohtusse.

Esimese astme kohtu otsuste edasi kaebamine

Kui üks menetluspool või prokuratuur ei ole rahul esimese astme kohtu otsusega (välja arvatud täitmiskohtu otsused), võib ta selle otsuse **edasi kaevata** tingimusel, et tegemist on esimese astme kohtu otsusega, st otsus ei käsitlenud väärtetasude kohtu või rahukohtuniku varasema otsuse peale esitatud apellatsioonkaebust. Viimasel juhul arutab asja apellatsioonikohtus, olenemata sellest, kas vaidlustatud otsuse tegi tsiviil-, kriminaal- või noortekohus.

Töökohus

Töökohu pädevusse kuuluvad **sotsiaalküsimused**: sotsiaalkindlustus (pensionid, töötus jne), töövaidlused (töölepingud, tööregulatsioon jne) ja tööõnnetused. Töökohus lahendab ka eraisikute esitatud taotlusi, mis puudutavad **võlgade ümberkujundamist** (*règlement collectif de dettes / collectieve schuldenregeling*).

Töökohus koosneb eri **kolleegiumidest**. Kui kohtute seadustik ei näe ette teisiti, kuuluvad kolleegiumi koosseisu kutseline kohtunik, kes on kolleegiumi eesistuja, ning kaks kohtukaasistajat. Olenevalt kohtus lahendatavast vaidlusest esindavad kohtukaasistujad kas töötajaid, tööandjaid või füüsilisest isikust ettevõtjaid. Kohtukaasistujate ametikohale esitavad kandidaate eri tööturu poolte (tööandjate, teenistujate, tööliste või füüsilisest isikust ettevõtjate) organisatsioonid. Prokuröri nimetatakse siinjuures tööprokuröriks (*auditeur du travail / arbeidsauditeur*) ja prokuratuuri tööprokuratuuriks (*auditorat du travail / arbeidsauditoraat*).

Pool, kes ei nõustu töökohtu otsusega, saab selle **edasi kaevata** kõrgemasse töökohtusse.

Kaubanduskohus

Kaubanduskohtu pädevusse kuuluvad ettevõtjatevahelised vaidlused nõude suurusel olenemata.

Ka üksikisikud saavad esitada kaubanduskohtusse hagi ettevõtjate vastu.

Kaubanduskohus lahendab ettevõtjate, st füüsilisest isikust ettevõtjate (kauplejad, vabade elukutsete esindajad ja juhid), juriidiliste isikute (äriühingud, ühendused ja sihtasutused) ning organisatsioonide, mis ei ole juriidilised isikud, vahelisi vaidlusi. Vaidlus ei tohi kuuluda teiste kohtute eripädevusse ning füüsiliste isikute puhul ei tohi olla tegemist toiminguga, mis selgelt ei ole seotud nende äritegevusega.

Kaubanduskohus koosneb ühest või mitmest kolleegiumist. Iga kolleegium koosneb kutselisest kohtunikust ja kahest kohtukaasistujast. Kohtukaasistujateks ei ole mitte kutselised kohtunikud, vaid ettevõtjad, äriühingute juhid, raamatupidajad, audiitorid jne. Nad abistavad kutselist kohtunikku, jagades oma kogemusi ettevõtlusest.

Teatud juhtudel annab prokuratuur asja kaubanduskohtusse. Sellisel juhul esindab teda kuninga prokurör, üks või mitu prokuröri esimest asetäitjat või üks või mitu prokuröri asetäitjat.

Kui pool soovib kaubanduskohtu otsuse vaidlustada, esitab ta apellatsioonikohtule **apellatsioonkaebuse**. Vaidlustatud otsus peab siiski olema esimese astme kohtu otsus.

Apellatsioonikohtud ja kõrgemad töökohtud

Apellatsioonikohus koosneb mitmest kolleegiumist.

Tsiviilkolleegium (*chambres civiles / burgerlijke kamers*) arutab esimese astme kohtu tsiviilkolleegiumi või kaubanduskohtu otsuste peale esitatud kaebusi.

Kriminaalkolleegium (*chambres correctionnelles / correctionele kamers*) arutab esimese astme kriminaalkohtu otsuste peale esitatud kaebusi.

Alaealiste asjade kolleegium (*chambres de la jeunesse / kamers in jeugdzaken*) arutab esimese astme noortekohtu otsuste peale esitatud kaebusi.

Kriminaalrajade kolleegium (*chambre des mises en accusation / kamer van inbeschuldigingstelling*) tegeleb eeluurimisega ja arutab esimese astme eeluurimiskolleegiumi otsuste peale esitatud kaebusi. Samuti suunab kriminaalrajade kolleegium kahtlustatava vande kohtusse, kui teda kahtlustatakse raske kuriteo või meediasüüteo või poliitilise süüteo toimepanemises.

Nii nagu töökohtu kolleegiumid koosnevad ka **kõrgema töökohtu** kolleegiumid kutselisest kohtunikust ja kahest kuni neljast kohtukaasistujast. Kõrgem töökoht arutab töökohtu otsuste peale esitatud kaebusi.

Vandekohus

Rasked kuriteod

Kui isikut **süüdistatakse raskes kuriteos** (*crime/misdaad*), millega seoses ei saa võtta või ei ole võetud arvesse kergendavaid asjaolusid, kutsutakse ta vande kohtusse, kus tema üle mõistavad kohut **vandekohtunikud**.

Vandekohtu eesistuja on kutseline kohtunik, keda aitavad kaks kohtunikku, kes on samuti kutselised kohtunikud. Kohtunikud ei tee otsust süüdistatava süü või süütuse kohta. Vandekohtunikud on need, kes teevad otsuse süüdistatava süü kohta. **Vandekohtunikud** valitakse elanikkonna hulgast loosiga.

Vandekohtunikuks võib kutsuda iga 28–65aastase Belgia kodaniku, kellel on õigus vabalt teostada oma tsiviil- ja poliitilisi õigusi, kes on kirjaoskaja ning ei ole toime pannud süütegu, mille eest karistatakse rohkem kui nelja kuu pikkuse vangistusega või üle 60 tunni pikkuse üldkasuliku tööga.

Vandekohtumenetlus algab süüdistusakti ettelugemisega. Selles aktis esitatakse kokkuvõtlikult eeluurimise käigus kogutud peamised elemendid. Seejärel kuulatakse ära tunnistajad ja eeluurimisega seotud isikud. Istungi eesmärk on võimaldada vandekohtunikel, kes ei ole kohtuasja toimikuga tutvunud, kujundada välja oma arvamus. Seejärel esitab prokurör süüdistuskõne, võtavad sõna tsiviilhagejad ning kaitsja esitab oma kaitsekõne. Ära kuulatakse ka süüdistatavat. Ta vastab kohtu eesistuja küsimustele, selgitab asjaolusid ja võib kinnitada oma süütust. Menetluse lõpus lähevad **kaksteist vandekohtunikku** kinniste uste taha nõu pidama. Nad **peavad tegema otsuse süüdistatava süü või süütuse kohta**. Nad langetavad otsuse hääletamise teel ning nende otsus võib olla nüansseeritud. Näiteks võivad nad süüdistatava süüdi mõista, võttes arvesse kergendavate asjaolude olemasolu. Kui süüdistatav mõistetakse süüdi, otsustavad määratava karistuse kutselised kohtunikud ja vandekohtunikud üheskoos. Selline otsus võetakse vastu absoluutse hääleteenamusega. Süüdistatava süüilisust käsitlev otsus peab olema põhjendatud.

Vandekohtu otsust ei saa põhimõtteliselt edasi kaevata (*appel / hoger beroep*). Samas võib süüdimõistetud, tsiviilhageja või prokuratuur esitada kassatsioonkaebuse **kassatsioonikohtusse** (*pourvoi en cassation / cassatieberoep*). Kui kassatsioonikohus tühistab süüdimõistva otsuse, saadetakse kohtuasi teise vande kohtusse, mis peab uuesti otsuse langetama.

Meediasüüteod ja poliitilised süüteod

Meediasüüteoga (*délit de presse / drukpersmisdrijf*) on tegemist siis, kui kuritegelikke ideid väljendatakse tekstides, mida levitatakse tehnilise protsessi abil paljudes eksemplarides. Poliitiline süütegu (*délit politique / politiek misdrijf*) on õigusrikkumine, mis sooritatakse poliitilistel põhjustel ja eesmärkidel.

Meediasüütegudega ja poliitiliste süütegudega seotud asju menetleb vandekohus, v.a rassismi või ksenofoobiaga seotud meediasüüteod.

Kassatsioonikohus

Kassatsioonikohtu ülesanne on **tagada, et kohtud järgiksid seadust**. Kassatsioonikohtu pädevus hõlmab kogu riiki. Kassatsioonikohus ei otsusta faktiliste asjaolude, vaid üksnes õiguslike asjaolude üle. Kassatsioonikohtule saab esitada kassatsioonkaebuse üksnes **õigusküsimustes**, st põhjendusel, et rikutud on õigust või üldist õiguspõhimõtet. Kassatsioonkaebuse saab esitada üksnes viimase astme kohtu otsuse peale, st sellise otsuse peale, mille peale ei ole enam võimalik apellatsioonkaebust esitada.

Kassatsioonikohtu koosseisu kuuluvad esimene eesistuja, eesistuja, kolleegiumide eesistujad ja tavalised kohtunikud. Prokuratuuri esindab kassatsioonikohtus peaprokurör või kohtujurist. Kassatsioonikohus koosneb **kolmest kolleegiumist**: esimene kolleegium menetleb tsiviil-, kaubandus-, maksu- ja distsiplinaarasju, teine kolleegium arutab kriminaalasi ja kolmas kolleegium tööõiguse ja sotsiaalkindlustusõiguse asju. Iga kolleegium koosneb ühest prantsuskeelsest ja ühest hollandikeelsest osakonnast. Iga osakonna istungil osaleb tavaliselt viis kohtunikku.

Enne otsuse väljakuulutamist kuulab kassatsioonikohus ära **prokuröri** arvamus. Kassatsioonikohus võib otsustada jätta kassatsioonkaebuse rahuldamata. Kui ta esitatud väidetega ei nõustu, jätab ta kassatsioonkaebus rahuldamata ning vaidlustatud kohtuotsus muutub lõplikuks. Kui kassatsioonikohus leiab, et vaidlustatud kohtuotsuses on tõepoolest õigusküsimuses eksitud, tühistab ta kohtuotsuse tervikuna või osaliselt ning võib selle tagasi saata. Kui kassatsioonikohus leiab, et kohtuasi tuleb uuesti sisuliselt läbi vaadata, saadetakse asi tagasi mõnda teise vaidlustatud otsuse teinud kohtuga sama astme kohtusse. Kohtuasja ei saadeta kunagi läbivaatamiseks samasse kohtusse.

Märkus

Tuleb märkida, et lisaks tsiviilkohtutele arutavad tsiviilhagisid (peamiselt kahju hüvitamise nõudes), mille on kriminaalmenetluses esitanud kahju hüvitamist nõudev pool, st kriminaalkuriteo ohver selle mõiste kõige laiemas tähenduses, ka apellatsioonikohtu kriminaalkolleegiumid, vandekohtud, esimese astme kohtu kriminaalkolleegiumid (kriminaalkohus) ja väärtetoasjade kohus (kriminaalmenetluses).

Õigusandmebaasid

Lisateave Belgia kohtute kohta on kättesaadav [Belgia kohtusüsteemi portaalis](#).

Kas juurdepääs andmebaasile on tasuta?

Jah, juurdepääs andmebaasile on **tasuta**.

Seotud lingid

[Föderaalne justiitsministeerium](#)

Viimati uuendatud: 28/07/2022

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.